

Vill du?

LÄRARMATERIAL

LEKTION: BASKETKILLARNA

MÅLGRUPP: GYMNASIET

LÄRANDEMÅL

- Individens och gruppernas identiteter och hur de kan formas i förhållande till religion och livsåskådning utifrån till exempel skriftliga källor, traditioner och historiska och nutida händelser (Re).
- Etiska begrepp, teorier och modeller. Tillämpning av dessa på frågor som är relevanta för karaktärsämnen, till exempel biomedicinsk etik, djuretik, miljöetik eller etik i mellanmännsliga relationer (Re).
- Gruppernas och individens identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap (Sh).
- Argumentationsteknik och skriftlig framställning av argumenterande text (Sv).

INLEDNING, UPPLÄGG OCH FÖRBEREDELSE

Syftet med övningen är att skapa insikter om förväntningar på sex eller hångel samt hur dessa kan förstås och därmed hanteras.

Förväntningar är något alla har på olika saker. En del förväntningar har en mer funktionell karaktär, vi förväntar oss exempelvis att tågen ska gå och komma som de ska, att dörrar ska gå att öppna och stänga eller att vi hittar mjölk i livsmedelsbutiken. Så fort förväntningarna handlar om andra människor, blir det genast mer komplicerat.

Den här övningen ger en möjlighet att få diskutera den sortens förväntningar som finns hos de flesta par, nämligen förväntningar som visar en slags förhoppning om sexuell närhet. Sexuell närhet kan i det här fallet också innefatta exempelvis hångel.

Eleverna kommer att se en film som de får diskutera och reflektera kring enskilt, i grupp och genom den så kallade Café-metoden.

Inled gärna lektionen med att visa filmen *Castingen* där vi får höra ungas egna reflektioner kring sex och kommunikation.

TIPS!

Inför visningen av filmen *Basketkillarna* är det viktigt att påpeka att killarna har inlett ett distansförhållande via nätet och att det är första gången de träffas i verkligheten.

Det kan även finnas elever som har åsikter om att filmen skildrar ett homosexuellt förhållande, i det här fallet mellan två killar. Du som lärare kan då ställa motfrågan på vilket sätt förväntningarna hade sett annorlunda ut om det hade gällt ett heterosexuellt par.

GENOMFÖRANDE

- 1 Dela ut filmen Basketkillarna till eleverna. Efter att ha sett filmen skriver eleverna en entry ticket (se Elevmaterial) som de delar med dig eller lämnar in till dig. Om du som lärare finner det lämpligt kan du villkora antalet sidor eller ord/fråga.
- 2 Se filmen tillsammans ännu en gång.
- 3 Efter att lektionen inletts och alla känner sig varma i kläderna introduceras en övning enligt Café-metoden, som finns beskriven nedan. Eleverna delas in i fyra grupper, där en av gruppdeltagarna sitter kvar medan de övriga deltagarna roterar mellan de övriga grupperna. Räkna med att varje gruppsammansättning behöver cirka tio minuter effektiv tid.

Efter att alla rotationer har genomförts samlar du upp sammanfattningar från varje grupp på tavlan och genomför en avslutande diskussion. Slutsatserna sparas av dig.

FRÅGESTÄLLNINGAR CAFÉ-METODEN

Grupperna arbetar med varsin av följande fyra frågeställningar:

- **Vilka förväntningar på sex finns om man träffas och bor långt ifrån varandra eller i olika städer? Vilka förväntningar kan finnas om man ska träffa någon som man haft kontakt med på nätet? Hur kan de se ut och yttra sig?**
- **Hur ska man hantera situationer som filmen visar, det vill säga där den ene inte vill? Vad är viktigt?**
- **Hur ska vi förstå förväntningar på sex och närhet? Hur byggs de upp? Vad är de ett uttryck för?**
- **I filmen säger en av killarna: "Du är inte så sugen va?". Kan ni komma på flera saker man kan säga eller göra om man märker att den andra inte vill?**

TIPS! CAFÉ-METODEN

Café-metoden är en metod som uppmuntrar en större grupp deltagare att delta i diskussioner på ett avslappnat sätt. Metoden kan varieras för att möta olika syften.

FEM PUNKTER INGÅR ALLTID I METODEN:

- 1 Möblering. Se till att möblera rummet så att det finns ett antal separata bord, eller cafébord. Ungefär fyra-åtta personer ska få plats runt varje bord. Bäst är om varje bord har pappersduk, men ett större pappersark fungerar också. På bordet ska det finnas ett antal pennor i olika färger.
- 2 Introducera metoden. Läraren hälsar alla välkomna och förklarar metoden för eleverna. Läraren sätter övningen i sitt sammanhang, alltså att den bygger vidare på de två filmerna, frågorna från entry ticket och den korta genomgången. Här introduceras frågeställningarna för respektive bord (se rubrik Frågeställningar Café-metoden)
- 3 Rundorna. Processen startar med att en av minst tre rundor på fem till 15 minuter startar. Efter att rundan är slut byter deltagarna bord. Det bästa är om deltagarna går till olika bord. Man kan lämna kvar en deltagare vid varje bord som cafévärd. Det bestämmer du som lärare. Cafévärdens uppgift är att helt kort berätta för de nya gästerna vad som diskuterats vid bordet och sätta igång en ny diskussion. Antalet rundor är lika som antalet bord.
- 4 Frågor. Varje bord diskuterar en fråga eller ett ämne. Genom att deltagarna byter bord så får alla deltagare möjlighet att diskutera alla ämnen. Svar, funderingar och åsikter antecknas på pappersduken eller pappersarken.
- 5 Insamling. När alla byten är gjorda presenterar varje bord (eller cafévärd) resultatet av övningen. Läraren samlar in alla anteckningar och sparar dem.

BAKGRUND

Vill du?

SEXUALITET OCH ÖMSESIDIGHET

Syftet med detta material är att främja en ömsesidig sexualitet – eller, annorlunda uttryckt, förebygga övergrepp och sexuellt våld. RFSU:s grundsyn är att all sexualitet ska bygga på samtycke och ömsesidighet. Så länge sex är ömsesidigt finns det inte sexuella praktiker som är bättre än några andra.

De flesta har både positiva och negativa erfarenheter av sex. Vi vet från undersökningar om ungas sexualvanor att de allra flesta beskriver det senaste sextillfället som ”positivt” och ”upphetsande”. Samtidigt har många erfarenhet av sexuella övergrepp och sex mot sin vilja – tjejer mer än killar, hbtq-personer mer än heterosexuella cispersoner (cisperson är en person vars juridiska och biologiska kön, könsidentitet och könsuttryck är samma och följer förväntade könsnormer). En utgångspunkt för *Vill du?* är att visa både positiva och negativa teman kopplat till sexualitet. Vi gör det genom att fokusera på kommunikation och ömsesidighet i praktiken, och lyfta frågor kring hur man kan visa vad man vill och framför allt hur man kan veta vad någon annan vill.

MASKULINITET OCH SEXUELLT VÅLD

En viktig del av det förebyggande arbetet är att kritiskt granska normer kring maskulinitet. **Siffror** från BRÅ visar att av alla lagförda sexualbrott är 98 procent av gärningspersonerna män. Både svensk och internationell forskning visar på en tydlig koppling mellan mäns attityder kring jämställdhet och deras våldsutövande. **Studier** av bland andra Myndigheten för Ungdoms- och CIVILSAMHÄLLESFRÅGOR (MUCF) visar att normer för kön är centralt när unga killar utövar våld. Den som har stereotypa uppfattningar om maskulinitet och femininitet utövar mer våld. Ett brett arbete kring genus och normer är därför en viktig del av det våldsförebyggande arbetet.

Samtidigt visar **forskning** att 99 procent av ungdomarna (tjejer såväl som killar) tar avstånd från att ”tvinga eller försöka tvinga någon till sexuella handlingar”. En slutsats man skulle kunna dra är att unga generellt sett har bra värderingar kring sexualitet,

men att vi behöver arbeta mer med hur vi kan omsätta värderingarna i praktiken. Det är därför viktigt att vi i det förebyggande arbetet inte bara fokuserar på sexualbrott utan även på det som brukar kallas gråzoner – det som ligger mellan ömsesidighet och övergrepp. I det arbetet är det grundläggande att prata om maskulinitet och hur vi ser på killars och tjejers sexualitet. Hur ser utrymmet för killar och tjejer ut? Hur förväntas killar och tjejer vara och agera? Om vi till exempel ser killar som driftstyrda – hur påverkar det hur vi tänker kring ansvarstagande och förmågan att känna av vad den andra vill? Och inte minst – på vilket sätt kan dessa normer vara ett hinder för en ömsesidig sexualitet?

I diskussionsövningarna till filmerna har vi velat lägga fokus på hur man kan söka samtycke, eller kolla av vad den andra vill. Ansvaret måste ligga på initiativtagaren, inte på att någon annan ska säga ja eller nej.

NÅGRA PRAKTISKA TIPS OCH FÖRHÅLLNINGSSÄTT

- **Tänk på att det finns olika erfarenheter i gruppen, och olika mycket erfarenhet. Det är viktigt att inte förutsätta att alla är heterosexuella.**
- **Förutsätt inte att alla vill ha sex/har haft sex. Nyckelord är "om":**
"Om någon vill göra det här, hur kan den göra då?"
- **Prata gärna utifrån fiktiva berättelser och använd tredje person**
– det ger möjlighet till samtal utan att behöva prata om sig själv.

FÖR DIG SOM VILL LÄSA MER

- **Unga och våld (MUCF)**
- **Hjältar och monster. Samhällsvetenskapliga perspektiv på män och våld (MUCF)**
- **Grupper, maskulinitet och våld (MUCF)**
- **UngKAB 09. Kunskap, attityder och sexuella handlingar bland unga (GU)**
- **Ungdomsbarometern 2014. (Folkhälsomyndigheten)**
- **Hon hen han (MUCF)**
- **Diskriminerad, trakasserad, kränkt? (Skolverket)**
- **Se mig! Unga om sex och internet (MUCF)**
- **Att arbeta med sexuella trakasserier i skolan (RFSU)**
- **Andra män - maskulinitet normskapande och jämställdhet.**
L Gottzén och R Jonsson (red.), Gleerups förlag 2012